

ХЕРСОНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

III Міжнародна науково-практична конференція

28-29 квітня 2021 року

MODERNIZATION OF ECONOMY: CURRENT REALITIES, FORECAST SCENARIOS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

III International scientific-practical conference

28-29th of April 2021

Херсон – 2021

Kherson – 2021

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Голова організаційного комітету конференції:

Шандова Наталія Вікторівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Заступник голови організаційного комітету конференції:

Олійник Наталія Миколаївна – к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Члени організаційного комітету конференції:

Бардачов Юрій Миколайович – д.т.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, ректор ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Савіна Галина Григорівна – д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Ковальов Анатолій Іванович – д.е.н., професор, ректор

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Одеса, Україна

Сабольч Нагі (Dr. Szabolcs Nagy) – habil., PhD, M.Sc. in Business Economics, Vice Dean for International Relations, Head of Department of Marketing Strategy & Communication, Associate Professor УНІВЕРСИТЕТ МІШКОЛЬЦА, м. Мішкольц, Угорщина (UNIVERSITY OF MISKOLC, Miskolc, Hungary)

Алі Солтані (Ali Soltani) – PhD, MURP, BE., PIA, Professor of Urban Design/Planning

ШИРАЗСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Шираз, Іран (SHIRAZ UNIVERSITY, Shiraz, Iran)

УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ АВСТРАЛІЇ, м. Аделаїда, Австралія (UNIVERSITY OF SOUTH AUSTRALIA, Adelaide, Australia)

Білорусов Сергій Георгійович – к.т.н., доцент, Заслужений працівник освіти України, директор

ХЕРСОНСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, м. Херсон, Україна

Кубіній Наталія Юріївна – к.е.н., професор, Заслужений економіст України, професор кафедри економіки і підприємництва, директор Бізнес-центру УжНУ

ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», м. Ужгород, Україна

Дмитрієва Наталія Юрьевна – к.э.н., доцент, доцент кафедри экономической теории и мировой экономики

УО «ГОМЕЛЬСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Ф. СКОРИНЫ», г. Гомель, Республика Беларусь

Макаренко Сергій Миколайович – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Лукаш Світлана Миколаївна – к.е.н., доцент, заступник декана факультету економіки та менеджменту

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Суми, Україна

М 74 Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 квітня 2021 р., м. Херсон). – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. – 448 с.

ISBN 978-617-7941-26-1

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки, бізнес-аналітики та підприємництва Херсонського національного технічного університету (Протокол № 4 від 28.05.21 р.)

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права та достовірність наведених фактичних даних відповідає автор матеріалів.

УДК 330.3-026.16

ISBN 978-617-7941-26-1

© Херсонський національний технічний університет, 2021
© Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки, 2021

Якімів В.С. ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ З ПИТАНЬ ЩОДО НАРАХУВАННЯ ІНДЕКСАЦІЇ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ.....	384
Секція: ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ	
Section: FINANCE, BANKING, INSURANCE	
Алексєєнко М.Д., Смоленюк Р.П. ДОСТУП ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ.....	387
Alekseyenko L., Tulai O. SOCIAL-APPLIED ASPECTS OF THE FORMATION OF THE ACCUMULATIVE PENSION SYSTEM.....	389
Бражник Л.В., Чумак В.Д. ВПЛИВ РИЗИКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ.....	391
Волкова О.Г. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ.....	393
Галайко Н.В. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ЗАПОЗИЧЕННЯМИ УКРАЇНИ.....	395
Гернего Ю.О., Ляхова О.О. ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ.....	398
Глушченко Ю.А., Василенко А.С. РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	401
Дорошенко О.О., Голобородько В.В. БЮДЖЕТНИЙ ДЕФЦИТ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	403
Дроботя Я.А., Левченко Г.В. УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ.....	406
Кічурчак М.В. ПРОСТОРОВА АСИМЕТРИЧНІСТЬ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	408
Корват О.В. ПРИНЦИПИ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	409
Краснікова О.М. ПРОБЛЕМИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	413
Кричевська Т.О. ОСОБЛИВОСТІ НЕТРАДИЦІЙНОЇ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОВІДНИХ ЗАХІДНИХ ЕКОНОМІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ, «НОВОЇ НОРМАЛЬНОСТІ» ТА КОРОНАКРИЗИ.....	415
Nikola S. PROBLEMS OF INSURANCE BUSINESS DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS.....	420
Новосьолова О.С., Яценко Д.С. КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: СТРУКТУРА ТА РИЗИКИ.....	423
Остапенко А.С., Шумова О.Ю. ОЦІНКА КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ БАНКІВ, ЯКІ ДІЯЛИ НА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	426
Письменна Т.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	428
Сідельникова Л.П., Рудик С.О. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ.....	430
Stetsko M. THE SUCCESSFUL PLACEMENT OF SECURITIES ON THE STOCK MARKET.....	435
Тарасюк А.В., Марченко М.В. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ.....	436
Тугова О.Р., Смирнова Т.А. ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	439
Тютюнник Ю.М., Телятник М.Ю. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	441
Шевченко Н.В., Миськів Г.В., Чапляк Н.І. НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	444

3. Chabert Guillaume, Gregory Robert, Pierre Gaelle. Funding the Recovery of Low-income Countries After COVID. URL: <https://blogs.imf.org/2021/04/05/funding-the-recovery-of-low-income-countries-after-covid/> (дата звернення: 22.04.2021).
4. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 22.04.2021).
5. G. François, J. Naritomi. Job Displacement Insurance and (the Lack of) Consumption-Smoothing. *American Economic Review*. 2021. 111 (3). P. 899-942.

Бражник Л.В.

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

Чумак В.Д.

*к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

ВПЛИВ РИЗИКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ

Ризик є невід'ємною складовою будь-якої сфери економічної діяльності. Особливо це стосується діяльності банківських установ, які, не залежно від своєї спеціалізації, взаємодіють з різними видами ризиків. Прийняття ризиків закладене в природі банківської діяльності. Значний рівень ризику в роботі банків обумовлений великою кількістю та різноманітністю банківських операцій, серед яких: надання кредитів, залучення вкладень, забезпечення клієнтів готівкою засобам, іпотека, лізинг, операції з цінними паперами, валютні операції тощо. Крім того, формування ресурсної бази шляхом залучення фінансових ресурсів від юридичних і фізичних осіб вимагає від банків підвищеної надійності та високого рівня громадської довіри. Професор Лео Шустер, директор Інституту економіки банків Вищої школи (Швейцарія), підкреслює: «Банкір, який втратив здатність до ризику, безперечно, не може більше бути банкіром» [1].

На рівень ризику банківських установ впливають фінансове положення клієнтів, партнерів, позичальників, тому уникнути ризику у банківській діяльності неможливо. Банки успішні тоді, коли прийняті ними ризики раціональні, контрольовані та знаходяться у рамках їх компетенції, контролю тощо. Таким чином, пріоритетними завданнями у діяльності банків повинні стати визначення, оцінка та обґрунтоване управління ризиками, а також прагнення до їх мінімізації [2].

На функціонування банківських установ впливає економічна ситуація в країні, а саме, зміни фаз економічного циклу. Під час економічного спаду та поглиблення кризової ситуації зростає актуальність у кредитно-розрахунковому обслуговуванні суб'єктів підприємництва, скорочуються об'єми ресурсів, що залучені банками, знижується також їх прибутковість та, як наслідок, зростають ризики, що дуже негативно впливає на стан у банківському секторі.

Траєкторія змінюється у зворотному напрямі під час збільшення обсягів виробництва товарів і послуг, зростання кон'юнктури на усіх видах ринку (матеріальних, трудових і грошових ресурсів). Відповідно, у фазі економічного зростання підвищується попит на банківські послуги, що сприяє активному розвитку та стабільній діяльності банківської системи. Вплив ризиків на діяльність усіх банківських установ посилюється, оскільки вони пов'язані в єдине ціле, в систему, виходячи з їх економічної суті та цілей.

Зрозуміло, що кожен окремий банк не здатний забезпечити належне функціонування суб'єктів підприємництва усіх секторів економіки у сфері платежів, отже, повинен співпрацювати з іншими банківськими установами, які обслуговують відповідних

контрагентів, що у свою чергу, вимагає належного організаційного оформлення цих стосунків, тобто необхідного їх централізованого регулювання у рамках єдиної системи. Держава визначає «правила гри» для них.

Таким чином, рух грошових потоків у економічному просторі країні здатний відповідати потребам як окремих суб'єктів підприємництва, так і менеджменту усього процесу відтворення, тільки за умов ефективної та скоординованої роботи банківського сектору. Мають бути визначені вектори підтримки стабільного розвитку банків, як гарантія забезпечення грошових активів клієнтів і оптимального фінансування економіки країни. Конкретним проявом організації контролю і нагляду за нормальною діяльністю банків на практиці з боку державних органів, що характеризується доцільністю формування єдиного правового поля, є чітко окреслена структурована банківська система.

Функціонування банківської системи та її емісійна діяльність зокрема, повинні ефективно регулюватися з боку держави за допомогою адміністративного або економічного впливу для оперативного розширення або обмеження можливостей з приводу емісії грошових ресурсів [3].

При визначенні суті економічної категорії ризику дослідники відмічають, що він пов'язаний з конфліктністю, невизначеністю та результативністю. Конфліктність виникає із-за суб'єктивно-об'єктивної суті позову, наявності деяких протиріч між об'єктивно існуючими ризикованими ситуаціями й їх суб'єктивною оцінкою. Невизначеність пов'язана з неможливістю оцінки вірогідності виникнення деяких подій і масштабів їх прояву. Необхідність ухвалення економічних рішень в умовах невизначеності сприяє виникненню ризику. Відмінність ризику від невизначеності полягає в тому, ризик передбачає можливість оцінки вірогідності виникнення подій і наслідків їх реалізації. Результативність ризику проявляється у вірогідності відхилення від запланованих (очікуваних) показників діяльності економічних суб'єктів. Слід зазначити, що НБУ з метою нагляду за оцінкою банківських ризиків схвалив Методичні вказівки з інспекції банків «Система оцінки ризиків», де визначено основні категорії ризиків [4].

Різні види ризиків у банківській діяльності обумовлені різними чинниками, що по-різному впливають на діяльність банку, по-різному визначаються та контролюються. Саме тому потрібна розробка різних методів їх оцінки та заходів управління [5].

Найчастіше для обґрунтування діяльності суб'єктів підприємництва, у тому числі і комерційних банків, спрямованої на регулювання кризових і ризикованих ситуацій також використовується поняття «ризик-менеджмент». Із цього приводу наукова спільнота зазначає, що ризик-менеджмент банківської установи можна визначити як один із головних напрямів сучасного банківського менеджменту, який вивчає проблеми управління банком в цілому або окремими його підрозділами з урахуванням ризик-факторів, в коло яких входить створення ефективної системи управління ризиками, елементи якої взаємодіють за затвердженими правилами та у погодженій послідовності, спираючись на концепції, закони, принципи та методи.

Важливість створення та розвиток дієвої системи управління ризиками у контексті сучасних кризових явищ у фінансово-кредитній сфері та ускладнення банківських продуктів є вкрай необхідними. Адже відсутність ефективної системи управління ризиками здатне у кінцевому підсумку гарантувати банку виникнення значних проблем. У той же час, в якості основної стратегічної мети тільки 24,4% банків України визначають підвищення якості управління ризиками.

Список літератури

1. Маслак О. І., Квятковська Л. А. Особливості кредитування реального сектору економіки в умовах фінансової нестабільності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2011. Вип. 2 (11). С. 3-10.

2. Stulz, Rene M. (2014). Governance, Risk Management, and Risk-Taking in Banks. DOI : <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2457947> (дата звернення 20.04.2021).
3. Дроботя Я. А. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. Полтава : РВВ ПДАА, 2019. 160 с.
4. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text> (дата звернення 20.04.2021).
5. Кльоба Л. Г. Напрями вдосконалення управління банківськими ризиками. *Економіка та держава*. 2017. № 6. С. 80-85. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2017_6_17 (дата звернення 20.04.2021).

Волкова О.Г.

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Ефективний фінансовий контроль сприяє збільшенню наповнення коштами місцевих бюджетів і покращенню їх використання. Порушення фінансової дисципліни в бюджетній сфері, нестабільність та протиріччя нормативно-правової бази, нескоординованість діяльності органів державної та місцевої влади та дублювання їх функцій породжує проблеми і суперечності в системі фінансового контролю місцевих бюджетів та актуалізує дослідження в цій сфері.

Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах децентралізації полягає в оцінці сфери фінансів, роботи територіальних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо їх спроможності забезпечити територіальну громаду фінансовими ресурсами, виявлення додаткових джерел наповнення місцевого бюджету за рахунок прийняття управлінських рішень, що сприятимуть ефективності контролю процесів формування та використання ресурсів місцевих бюджетів [1].

В Україні державний фінансовий контроль місцевих бюджетів здійснюється Міністерством фінансів України, органами державного казначейства, Рахунковою палатою України в частині міжбюджетних трансфертів, які передані місцевим бюджетам із Державного бюджету, Державною аудиторською службою України.

Органи Державної аудиторської служби здійснюють контроль за ефективним використанням і збереженням фінансових ресурсів місцевих бюджетів, досягненням економії бюджетних коштів і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів, достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі).

Аналіз стану місцевих бюджетів України за останні три років, свідчить, про недовиконання запланованих показників доходів місцевих бюджетів України, зокрема, у 2020 року виконання становило 98,2% від плану. Щодо виконання плану за видатками місцевих бюджетів України у період 2016-2020 рр. виконувалися на рівні в середньому 93,5% від плану, а розподіл їх протягом року є нерівномірним: найбільше видатків місцевих бюджетів здійснюється грудні місяці, що зумовлює необхідність якісного середньострокового бюджетного планування, насамперед капітальних видатків. Встановлено, що відзначається тенденція до зменшення питомої ваги поточних видатків на користь капітальних: якщо у 2014 році питома вага поточних видатків становила 93,8% то у 2020 році – 77,5% від загального їх обсягу [2].

Наукове видання

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції

Scientific publication

**MODERNIZATION OF ECONOMY:
CURRENT REALITIES, FORECAST SCENARIOS
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

Proceedings of the III International scientific-practical conference

ISBN 978-617-7941-26-1

Підписано до друку 15.06.2021. Формат 60х 84/16.
Папір офсетний Наклад 300 примірників.
Гарнітура Times New Roman. Друк ризографія.
Ум. друк. арк. 29,39. Обл.-вид. арк. 31,60.
Замовлення № 1985.

Видано з готового оригінал-макету

Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої справи:
серія ХС № 48 від 14.04.2005
видано Управлінням у справах преси та інформації
73000, Україна, м. Херсон, вул. Соборна, 2.
Тел. (050) 133-10-13, (050) 514-67-88
e-mail: printvvs@gmail.com